

Видання Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

квітень-травень - 2008

УНІВЕРСИТЕТ

*Я сонця позичу, кохана, для Тебе
В бездонного синьо-блакитного неба,
Зеленої фарби барвисте суцвіття
У біло-рожевої ніжності квітня*

Вітаємо зі Святами!

Поздоровляю вас зі Світлим Христовим Воскресінням!

Тисячоліттями Пасхальні дні знаменують собою прихід довгожданої весни, як символ оновлення, одухотворення природи, очікування нового, радісного, незвіданого.

У такі хвилини хочеться вірити, надіятися, сподіватися, аналізувати досягнене, мріяти про майбутнє.

Радію нашим спільним здобуткам на навчально-науковій ниві, завдяки творчим зусиллям студентської молоді, викладачів, сивочолих вчених та співробітників нашого рідного університету.

Яке це щастя – вчитись і навчати, творити і досліджувати, відкривати, не зупинятися на досягнутому, йдучи слідами заповітів наших предків, бо найвеличніше, що є у житті - це віра у Христа, його Воскресіння.

Вірю, що у хвилини найбільшої радості - щирого освячення Великодньої Паски-торкнемося мрією до високих Христових істин - Добра, Злагоди, Миру, Любові.

Щасливих і веселих вам Свят!

Христос Воскрес!

Ректор Прикарпатського національного університету ім.В.Стефаника, член-кореспондент НАНУ, доктор фізико-математичних наук, професор **Богдан Остафійчук**

Шановні читачі!

Коли Великодні дзвони сповістять про Воскресіння Христа, хай у кожную вашу оселю прийде очікуване всеперемагаюче світло Любові і Щастя, торжества Правди і Надії. Будьте красиві, як Писанка на святковому столі, життєдайні, усміхнені, як цвітіння весняних садів, чисті і недосяжні, як далечинь сонячної блакиті.

Удачі вам і здоров'я!

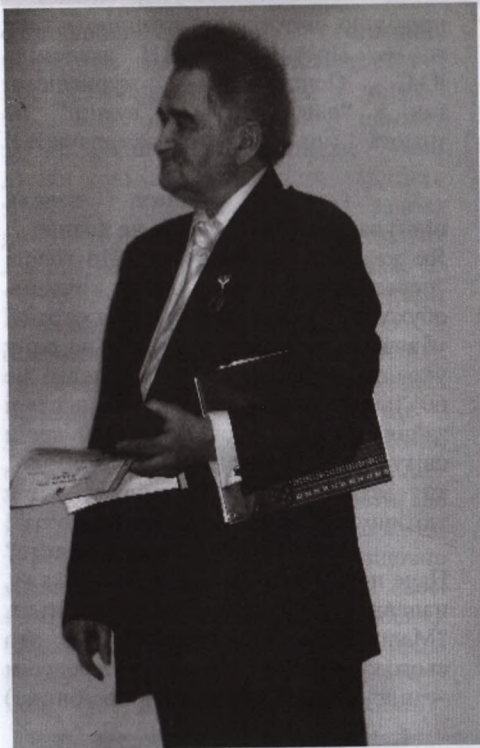
З любов'ю і повагою.

Христос Воскрес!

Редакція газети «Університет»

а також колеги з інших ВНЗ України. У цей знаменний день відбувся святковий концерт за участю студентів Інституту культури і мистецтв та їх керівників.

Дмитро Фреїк – визнаний фахівець з фізики і технології напівпровідників, кристалохімії твердого тіла, термоелектрики і оптоелектроніки, автор багатьох монографій, статей, патентів, **Наукові надбання** на вчальних посібників, **Дмитро Фреїк** визнання колеги та учні. науковий керівник 40 кандидатських та докторських дисертаційних робіт. **Фреїка** знайшли щирого та інших нагород і відзнак.

Очолюваний Дмитром Михайловичем всеукраїнський науковий журнал „Фізика і хімія твердого тіла” та започаткований ним періодичні Міжнародні конференції з фізики і технології тонких плівок стали справжніми осередками наукової і технологічної думки, що помітно впливають на науково-технічний прогрес не тільки Прикарпаття, а й

професора Дмитра Фреїка знайшли визнання як в Україні, так і далеко поза її межами у вигляді медалей, почесних звань, премій та інших нагород і відзнак. Нагороджений МОН України нагрудним знаком “За наукові досягнення” та відзнакою Державного Фонду фундаментальних досліджень МОН України “За вклад у науку”. Крім цього, його виокремлює висока порядність, людяність та інші найвищі чесноти, за які поважають і цінують колеги та учні. Від 40 років Дмитро Фреїк працює в Україні, так і ми, ваші колеги та учні знайшли щирого та інших нагород і відзнак.

5 квітня 2008 року минуло 40 років науковій школі з фізико-хімічних проблем напівпровідникового матеріалознавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та 65 – від дня народження її наукового керівника Фреїка Дмитра Михайловича – Заслуженого діяча науки і техніки України, академіка Академії наук вищої школи, академіка Міжнародної термоелектричної академії, директора Фізико-хімічного інституту, завідувача кафедри фізики і хімії твердого тіла, доктора хімічних наук, професора.

Урочисте святкування відбулося в актовій залі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. З життєвим та науковим ювілеєм відомого вченого привітав ректор Богдан Остафійчук, професорсько-викладацький склад університету, представники обласної державної адміністрації, учні наукової школи, громадські організації,

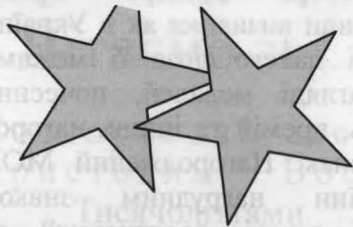
співробітники, зичимо Вам, Дмитре Михайловичу, особистого щастя, міцного здоров'я, родинного добробуту, подальших великих успіхів у науковій і навчальній роботі на благо очолюваного Вами колективу та нашої любної України.

України в цілому. За його ініціативою створено асоціацію „Вчені Прикарпаття”, Івано-Франківське відділення Українського фізичного товариства. Наукові надбання

Олександр Соколов,
вчений секретар
Фізико-хімічного інституту

Професор, доктор фізико-математичних наук, автор багатьох підручників та навчальних посібників з астрономії поєднує науку з релігією: вивчення законів світобудови аж ніяк не перешкоджає тепер уже 75-річному Іванові Антоновичу Климишину роздумувати і говорити про Бога - Творця всіх і кожного. З вченим на цю тему розмовляла наш кореспондент.

- Іване Антоновичу, чи ця, скажемо прямо, Ваша релігійність має багатьох із нас дивувати? Породжувати в душах тих, із ким зустрічаєтеся, захоплення або ж, навпаки, зневагу?

Багато наших бід — від незнання, а ще — від особливостей нашого ж таки менталітету.

Про захоплення “моєю позицією” чую надто мало, зневаги ж, мабуть, забагато. Як ось типове і багатьма повторюване в листах: “Тільки найбільший дурень наприкінці ХХ ст. може... бити лобом підлогу” (...”адже наука довела, що Бога немає”). Або ось таке в одній із книжок “про наше відродження”: “І. Климишин — ганьба української нації”, бо “каже, що десь там знайшов Бога”, “і — продався католикам за шмат ковбаси” (далі взагалі незбагненне: “купленої за жидівські долари”). Нещодавно в Інтернеті виявлено фрагмент діалогу, здається, “між Львовом і Києвом”). “Ваш (в смислі - львівський) Климишин в советское время писал превосходные популярные книжки по астрономии и хронологи. А потом, как потребовалась религиозная муть, начал толковать о “божественном”. Что Вы хотите от этих людей? Чести и совести? Не будем наивными...”

- Ви почали мову про незнання — незнання чого?

Того хоча б, як розуміють взаємозв'язок науки й релігії у недавній і “нинішній Росії”, як і взагалі за межами нашої Держави (адже проблемою “є Бог чи Його немає” упродовж століть і донині цікавились усі — від простих селян до академіків і, зокрема, лауреатів Нобелівських премій!) Буквально благаю Читачів:

загляньте в Інтернет на сайт БЭЛКА — бібліотеки електронних листків, книг та архівів “Зберігти Росію”, на Матеріал “Всемирного Русского Народного Собора” (березень 1998р.). Знайдіть там текст виступу Президента Російської Академії Наук (!) академіка Ю.С. Осипова і прочитайте ось ці рядки: “... Не случайно многие естествоиспытатели и математики, начав своя изыскания людьми неверующими, каждый своим путем, поразному, но приходили в конце концов к вере...”. І підсумкове: “Возможно, что новый союз науки и христианства, а в нашей России — Православия, поможет преодолеть трудный период экологического и нравственно-этического кризиса, в котором оказалась современная цивилизация”.

У новому, 5-ому вже, виданні книжки “Вчені знаходять Бога” (а на її сторінках — висловлювання десятків найвидатніших вчених світу про

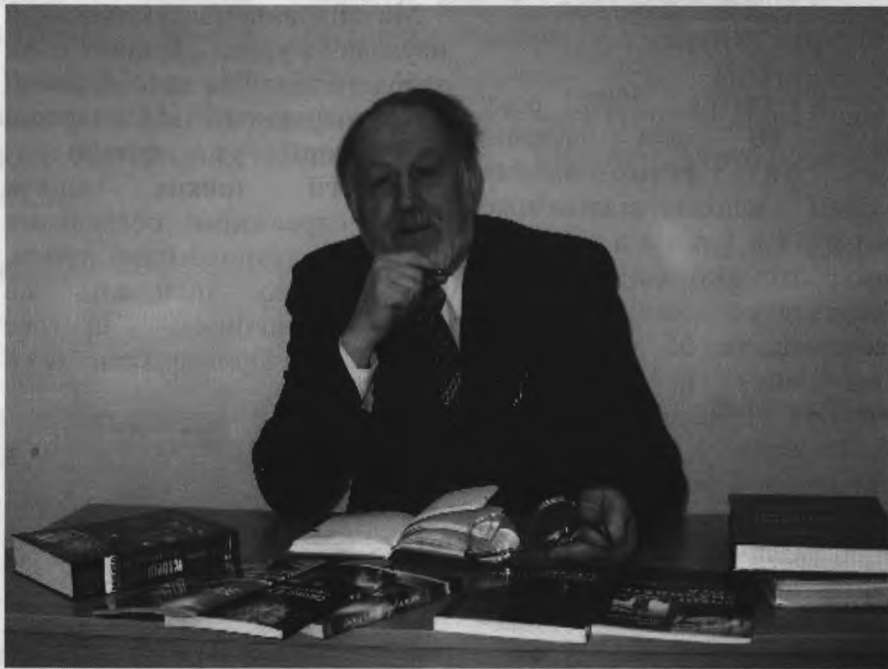
про їхню світоглядну позицію і таку ж — Президента РАН академіка Ю.С. Осипова як журналісти, так і “наші люди з вулиці” не знають (чи свідомо замовчують)!

- У Ваших словах відчувається біль і ледве не розпач...

Як же може бути інакше? По голові “пересічного українця” щодень обухом б'є як не одна, то інша справді убивча інформація: то “в нас на одну українську книжку видають ледве не 60 іншомовних”, то “наші школярі зайняли перше місце серед 40 країн світу за споживанням алкоголю”, то взагалі “Україна вмирає — від тютюну, алкоголю і... бездуховності”!

- І як Ви це сприймаєте?

Наче полин жує. І те, що зараз скажу, напевне, багатьом не сподобається. “Мало видаємо книжок”. Та хто сьогодні забороняє нам їх (передусім — підручники і навчальні посібники)

свою віру у Творця!), згадаю ще двох видатних російських фізиків. Передусім це - академік М.М. Боголюбов — один із засновників Об'єднаного інституту ядерних досліджень у Дубні (під Москвою, який, скажімо, використав увесь свій авторитет ученого і депутата Верховної Ради СРСР, щоб добитися відбудови і відкриття храму там же в Дубні, “задовго до горбачовської перебудови”. Другий — академік Д.І. Блохінцев, переконанням якого було очевидне: “Жодної суперечності між наукою і релігією немає, вони взаємно доповнюють одна одну”. А вони ж — блискучі фізики ХХ століття, відзначені багатьма Державними нагородами, вони — авторитети для усього світового наукового співтовариства... Однак,

писати? Китайці чи малайці? Росіяни, євреї чи татари?... Моє найглибше переконання — ми самі у всьому винні. Бо ліниві, і то не так “тілесно”, як “душевно”. Ми десь загубили почуття гідності, сорому зрештою. Адже сьогодні видати книжку значно легше, ніж будь-коли. Повсюдно є комп'ютери. А коли книга “змонтована”, її в електронному варіанті можна виставити в Інтернет, конкретно в нас — на сайті Наукової бібліотеки університету (адреса www.pu.if.ua). І — книга доступна всім — “від Чопа до Харкова” (і навіть “від Осло до Торонто”)!...

- А Ваші книжки там є? Аякже, 17 “позицій”. Зокрема, це “Історія астрономії”, “Зоряне

небо України”, “Астрономічний енциклопедичний словник”, підручник для вчнз (у співавторстві). Усе безкоштовно – “бери і читай”.

В окрему записну книжку за 50 років життя я зібрав “наші думки про себе” багатьох видатних земляків – від Михайла Драгоманова до тернопільського мислителя Арсена Паламара. Ось хоча б така: “В українців – надмірний індивідуалізм – переоцінювання своєї думки й особистих ідеалів... Нахил до анархії та отаманщини... Рабський нахил легковажати авторитети своїх. Це – хиби “татарських людей”, що не хотіли служити королеві Данилові, але воліли – татарам... Вміємо героями вмирати, але не вміємо серед незгод і труднощів жити, з посвятою працювати і послідовно змагати до добра, сили і слави своєї Батьківщини” (Юліян Дзерович). Очевидно, крім питання “де наша книжка?”, можна було б поставити й інші – “де наша пісня?” і “де наше кіно?”

Не менш п’яти разів я у своїх публікаціях нагадував оті слова П.Тичини: “Без хорошої пісні в Україні революції не зробиш”. Нам пророкують вимирання від бездуховності... Задумаймося – чиї десятки тисяч пречудових пісень, найдосконаліших хороших творів, які якраз переповнені отою духовністю, мудрістю наших предків, їхнім боєм, зрештою, але й – надіями. Та хіба їх, ці пісні, можна коли-небудь почути? То запитаймо: Чому ж то їх не чути? А воно ж, скажімо, якби упродовж кількох років звучала хоча б знаменита в’язанка пісень Григорія Давидовського “Бандура”, напевне не було б отого “новоспеченого” в Одесі пам’ятника цариці Катерині...

Чомусь, завдяки простій кінокамері, маємо змогу “побувати разом” із сусідом у наймальовничіших закутках країни. То чому б не бувати так же і в театрах? На концертах хороших колективів? У храмах, зрештою, під час урочистих богослужінь, зокрема, коли звучать мелодії Артема Веделя, Максима Березовського і багатьох-багатьох інших... Чому б то кожного недільного ранку не мати бодай годинного одухотворяючого хорошого співу і по радіо, і по ТБ... Хто нас обкрадає, хто спустошує нашу душу, плануючи заздалегідь на екранах ТБ кривляння якихось ледве не кучих і рогатих? Знову ж таки – не китайці і не монголи. Це ми самі себе духовно убиваємо... Зокрема, й своєю байдужістю (отупінням) чи то овечою покірливістю “своєї нещасливій долі”. І ще, якщо, скажімо, у нас створено гарну навчальну (і повчальну) серію “Невідома Україна”, то чому її (на каналі Н – “новому”)

можемо бачити аж глибокої ночі? У цьому що – якась символіка?

- Наведені вище слова Президента РАН академіка Ю.С. Осипова – це фактично надійна державотворча ідея, чи не так?

Абсолютно точно. Років 12-14 тому я в кількох публікаціях наводив такі слова видатного російського вченого Ігоря Шафаревича: “Більшість етнографів згодні з тим, що основною причиною вимирання примітивних народів при їх зіткненні із сучасною цивілізацією було не фізичне винищення їх європейцями, не заразні хвороби, спиртні напої, а зруйнування їхнього духовного світу, релігії і ритуалів, які прив’язували їх до життя”.

Проблеми духовності у мене обговорені в декількох книжках, як ось: “Вчені знаходять Бога”, “Добро в добрі” (є там і концепція релігійної освіти), “Збагнути світ і себе в ньому” (у співавторстві) – кожен бажаючий може знайти їх за вказаною вище Інтернет-адресою.

Згадану ж державотворчу ідею я, услід за одним єврейським учителем, подавав так: “На Суді Творець не запитає кожного з нас “Чому ти не став німцем (французом чи японцем)?” Ні, Він запитає: “Чому ти не став гідним українцем, чому не доклав своїх зусиль у праці?” Щоб з нас не сміялися інші народи, мовляв, ось як не треба жити.

Він, Творець, вивіз на сцену світової історії тисячі різних народів і племен – різноманітних та відчужених, щоб кожне плем’я зробило якийсь певний внесок у скарбницю світової культури. А отже, – сприяння розвитку кожного народу – це співдіяння з Творцем; і, навпаки, намагання обмежити духовний (і фізичний) розвиток того чи іншого народу – гріх перед Ним!

- Але ж як зберегти віру, коли у світі так багато зла – у найрізноманітніших його проявах?

Це питання справді важливе. І відповідь на нього, для віруючих, така: життя продовжується і після нашої тут смерті – в інших вимірах, у іншій формі. У цьому світі ми лише здаємо певний екзамен. Нам тут, зокрема, не обцяне “залізне” здоров’я без легких недомагань чи й важких хворіб. Але нам дано здатність розрізняти, що таке добро і що – зло, дано відчуття гідності і сорому. У душу кожного з нас вселено потяг до добра, краси і досконалості. Ми відчуваємо певне устремління “вгору, до неба” – до Нього, до Творця. І маємо усвідомлення, що ця дорога починається там, де виявляємо самообмеження, яке може

перерости навіть у самозречення заради іншої людини, виявом чого є милосердя і співстраждання.

Річ ясна, ідучи цією дорогою, спотикаємося, грішимо. Але, розкаюючись, чуємо оті цілющі слова: “Твій гріх Я взяв на себе, ти ж продовжуй іти вперед”...Якщо ж, однак, хтось, загордившись, буде твердити, що саме його шлях угору “єдино правильний”, то нехай задумається хоча б над ось цими словами Папи Івана Павла II: “Христос прийшов для всіх цих народів, усіх їх відкупив і, безперечно, має свої дороги, щоб дійти до кожного з них...”

- Що, на закінчення, Ви самі можете сказати про себе і що хотіли б побажати тим, хто мріє пов’язати своє майбутнє з науковою діяльністю?

Життя ніколи і ніде не було легким і мало коли та мало кому складається так, як він собі того хоче. Многотрудним було воно для моїх дідів і батьків – простих селян. Нелегким і для дуже-дуже багатьох моїх ровесників, а отже, і для мене – “багаторічне” недоїдання й недосипання, серйозна хвороба (“від затяжного плевриту до кавернозного туберкульозу”, близько 3-х років проведено в лікувальних закладах...). Зусилля “щось зробити в науці” стикалися з неабиякими труднощами – “немає свіжої наукової інформації, немає на чому отримати розв’язок певної системи диференціальних рівнянь”. І так – від року й до року.

Що побажати молодим ентузіастам? Передусім – завчасного усвідомлення того, що “передові рубежі” сучасної фізики й астрономії (точніше – космології, а ще точніше – космофізики) – далеко за горизонтом “середньостатистичного” мешканця планети. Цей стан влучно описав російський вчений – академік В.Л.Гінзбург: “У наші дні передній фронт фізики... відділений від людини із середньою освітою... широкою смугою, замінованою величезним фактичним матеріалом і математичними формулами... На здолання цієї смуги потрібно роки праці навіть для людей з великими здібностями”. Підкреслюємо: труднощі тут – дуже великі. Але сміливі й допитливі завжди є й будуть. І вони мають готувати себе до штурму цих висот, вивчаючи передусім найновіші методи сучасної математики й теоретичної фізики (найкраще було б – “розпочинати це вже за два місяці до свого народження”). Щиро зичу їм успіхів у всьому добром!

Розмову вела Наталія Рушак

Wschodnja Szkola Zimowa

1-10 березня 2008 року в місті Вроцлав (Польща) проходила п'ята "Wschodnja Szkola Zimowa". В ній взяли участь студенти з України, Білорусі, Росії, Вірменії та Киргистану. Їм було запропоновано прослухати короткий курс лекцій з найрізноманітнішої тематики: «Етнічна і політична основа конфліктів на Балканах», «Теорія недемократичних режимів в посткомуністичних країнах», «Історія Великого князівства Литовського з перспективи XXI століття», «ЄС між США та Росією» та ін.

Студенти були розподілені на чотири групи, в залежності від тематики підготовлених доповідей: 1) Політика - Міжнародні відносини - ЄС; 2) Історія держав і народів Центрально-Східної Європи; 3) Країни колишнього СРСР – трансформація політична, суспільна, економічна; 4) Культура – Література – Суспільство.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника на п'ятій "Wschodnja Szkola Zimowa" представляли студенти з Інституту історії і політології: Сенич Марія, Мисів Василь, Дутчак Жанна.

Україна – ЄС – ближче один до одного

Днями в Інституті історії та політології за сприяння громадського Центру „Ділові ініціативи” спільно з Польською Фундацією Роберта Шумана, а також за сприяння Європейського Союзу відкрито студентський Євроклуб. Цей клуб є першим на теренах нашої області. Основна мета його діяльності - поширення інформації про діяльність Європейського Союзу серед молоді, підвищення обізнаності стосовно питань євроінтеграції та ряду інших європейських питань через проведення зустрічей, семінарів, організацію різноманітних конференцій.

У рамках роботи євроклубу беруть участь волонтери з Польщі, які окрім занять з євроінтеграції надають уроки польської мови (абсолютно безкоштовно). Молодь Івано-Франківська отримуватиме і поглиблюватиме свої знання стосовно європейських питань та Європейського Союзу завдяки тренінговим методам роботи, участі в інтерактивних заняттях, що передбачає не тільки вивчення тих чи інших питань, а й розвиває міжособистісні навички і вміння роботи в команді, формування незалежного бачення сучасних міжнародних процесів. Найприємнішим є те, що студенти можуть самі ініціювати розгляд цікавих їм тем, а також подавати свої оригінальні розробки занять. Словом – усе створено заради і для студентів та їх інтересів! Приєднуйтесь!

P.S. Детальнішу інформацію можна отримати в Інституті історії і політології.

Тетяна Уварова,
студентка IV курсу
Інституту історії і політології

Новітній інтелект України

29 березня 2008 року
Міжнародний благодійний фонд «Україна 3000» підбив підсумки Другого

Всеукраїнського молодіжного конкурсу «Новітній інтелект України». У рамках фінальної частини конкурсу, яка проходила у столичному Українському домі, відбувся Національний молодіжний форум «Новітній інтелект України» і церемонія нагородження переможців.

У заході взяли участь Голова Наглядової ради Міжнародного благодійного фонду «Україна 3000» пані Катерина Ющенко, міністр освіти і науки України Іван Вакарчук, міністр України у справах сім'ї, молоді та спорту Юрій Павленко, заступник Голови Секретаріату Президента Андрій Гончарук, президент Академії педагогічних наук України Василь Кремень, генеральний директор МДЦ «Артек» Борис Новожилов, провідні науковці, педагоги, представники влади, українських та зарубіжних громадських організацій, а також понад 250 переможців

та призерів регіональних відбіркових етапів конкурсу «Новітній інтелект України».

Усі доповіді під час Національного молодіжного форуму були присвячені одній ключовій темі – формуванню ефективного механізму суспільної підтримки інтелектуально обдарованої молоді.

У II етапі конкурсу «Новітній інтелект України» взяли участь 2 студентки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, які стали переможцями обласного етапу конкурсу, Наталія Марчук і Марія Пилипів.

Довідка

Всеукраїнський молодіжний конкурс «Новітній інтелект України» проводиться Міжнародним благодійним фондом «Україна 3000» з метою пошуку, підтримки та залучення талановитої молоді до активної наукової та суспільної діяльності. Другий конкурс «Новітній інтелект України» тривав з 15 червня 2007 року до 15 січня 2008 року і проходив за підтримки Секретаріату Президента України.

Конкурс складався з чотирьох номінацій:

- наукові дослідження з економічної та гуманітарної тематики (на задані організаторами теми);
- дипломні роботизекономічної та гуманітарної тематики (на задані організаторами теми);

- конкурс бізнес-ідей;

- конкурс соціальних проектів.

Також учасникам конкурсу були запропоновані спеціальні пропозиції від організаторів – МДЦ «Артек», журналу «Акциз», інвестиційно-консалтингової компанії «РутеніяВест», Міжнародного благодійного фонду «Україна 3000» і Форуму молодих лідерів України. Загалом на конкурс надійшло 1 608 робіт, що майже вдвічі перевищує показник 2006 року. Беззаперечним лідером, як і минулого року, стала Полтавська область (307 робіт), друге і третє місце за кількістю робіт посіли Київ та Київська область (114) і Харківська область (100). З 20 лютого до 25 березня тривало проведення підсумків регіональних відбіркових етапів конкурсу. 28 і 29 березня усі претенденти на перемогу зібралися в Києві, де захищали свої роботи перед Національною конкурсною комісією. Перший Всеукраїнський молодіжний конкурс

«Новітній інтелект України» тривав з листопада 2006 року до січня 2007 року. На конкурс було подано близько 900 робіт з усіх областей України.

Наш кор.

Університет, №7-8, квітень-травень - 2008

У сім'ї великого українського письменника Василя Стефаника народилося троє синів: Семен, Кирило і Юрко.

Коли батько відійшов у вічність, засмучений тяжкою втратою Кирило Васильович написав: «Щасливі діти, коли їх любить тато, щасливий тато, коли його люблять діти. Ми за ним пропадали не як за Стефаником по назвиську, а як за опікуном. Ми мали крила, де ховались під них. Ті м'які і теплі, а тепер нема. Хата наша, як гроб овець – нема того господаря, який паном у ній був. Я був щасливий, коли дивився на татові очі. А тепер на ті очі смерть долоню поклала. Пам'ять про тата вічна в нас, трьох синів...»

Середній син письменника Кирило народився 28 квітня 1908 року в селі Русові. Навчався в рідній Русівській школі, в якій колись навчався і його батько. А після освіти здобував у Коломийській гімназії та у Львівській торговій школі.

Він, як і всі Стефаники, мав світлий селянський розум, був високоінтелектуальною, скромною людиною, до якої приходили за допомогою, порадою і її отримували.

Кирило Васильович домагався, щоб кожна русівська дитина отримала середню освіту, продовжувала навчатися і здобувати вищу освіту. Мабуть, у тому є заслуга Стефаників, зокрема, Кирила Васильовича, що більше 200 русівчан здобули вищу освіту, стали педагогами, лікарями, інженерами, агрономами, художниками.

Батьківську хату, яку 1910 року побудував Василь Стефаник, успадкував Кирило Васильович. Вона була завжди відчинена для тих, хто бажав її відвідати, а сам господар старався похачувати і дитвору, і дорослих то черешнями, то яблуками, то сливами із саду, а в теплого руками його батька. Багато можна передумати,

переосмислити, коли стоїш на розі Стефаникової хати, яка оточена розкішними деревами ялини, черешні, яблуні, верби та чистим ставком під горбом.

На будинку – меморіальна дошка з написом: «В цьому будинку жив з 1910 року і помер 07.12.1936 року видатний український письменник-демократ Василь Семенович Стефаник».

Згідно з рішенням Ради Народних Комісарів УРСР 18 травня 1941 року в будинку відкрито літературно-меморіальний музей письменника, який 2001 року відзначив свій 60-річний ювілей. Директором музею став Кирило Стефаник, який очолював його до останніх днів свого життя.

Як директор музею Кирило Васильович приймав високопоставлених осіб, з якими невимушено спілкувався, бо був добре начитаним, обізнаним з політичним, економічним і культурним життям України.

Він як зіницю ока все своє життя оберігав батьківську спадщину. Кирило Васильович не лише по-синівському любив свого батька, він любив і високо цінував його твори і з любов'ю розповідав про них екскурсантам, які були з числа туристів, краєзнавців, студентів і учнів, працівників різних професій, людей різного віку.

Стоїш біля меморіальної дошки музею, схиливши в шанобі голову перед пам'ятником могутньому таланту Василя Стефаника, відкритого на честь дня народження письменника, і з трепетом у серці переступаш поріг хати Стефаника. Згадую, як на зустріч з теплим привітанням виходив кремезний, з благородними рисами обличчя її господар - директор музею, син великого письменника Кирило Стефаник. З дня відкриття 1941 року і аж до 1987, тобто протягом 46 років, Кирило Васильович був директором музею, знавцем і охоронцем батьківських скарбів.

Ця хата-музей у Русові стала відомою чи не на увесь світ. Та й саме село видніється, як на долоні: тут і далекі горби, зелена хаща з «морським оком», височить пам'ятник Тарасу Шевченку, Палац культури, Церква Різдва Пресвятої Діви Марії, а там унизу – двоповерхова восьмирічна школа, яка носить ім'я доброго приятеля Василя Стефаника, народного вчителя, українського письменника Івана Федорака; пам'ятна стела, куди занесено прізвища ста русівчан, які віддали своє життя в роки Другої світової війни, торговий комплекс

і безліч білих поновлених хат.

Біля висотного пам'ятника В.Стефанику, який було відкрито в центрі села з нагоди 100-річчя від дня народження письменника, знаходиться двоповерховий будинок, побудований 1927 р. Іваном Федораком з допомогою Василя Стефаника і дідача Тодоровича - Русівська Народна школа.

Цей будинок став музеєм В.Стефаника, де багаточисленні експонати висвітлюють життя і творчість письменника. На другому поверсі цього будинку є літературна кімната- музей Івана Федорака, а на її зовнішніх стінах встановлені йому барельєф і барельєф українському письменнику Тарасу Мигалю, який народився в цьому селі.

Музей Василя Стефаника щорічно відвідувало 4-5 тисяч бажаючих, то зараз, мабуть, не тяжко буде підрахувати, скільки екскурсій провів керівник музею Кирило Стефаник. А екскурсії були як групові, так й індивідуальні.

До своєї посади Кирило Васильович відносився з великою відповідальністю. Запрошуючи екскурсантів у музей, Кирило Васильович зупиняв їх біля картини, яку змалювала художниця О.Плешкан. На ній намальована селянська хата під солом'яною стріхою, де 14 травня 1871 року народився Василь Стефаник.

З теплотою і глибиною знання творчості письменника, Кирило Васильович розповідав про книги, які лежать у вітринах музею і якими зачитувався майбутній новеліст світового значення: «Кобзар» Т.Шевченка, «Енеїда» І.Котляревського, «Тарас Бульба» М.Гоголя, поезії Ю.Лермонтова, твори Г.Успенського та інші.

Ще з більшим захопленням директор музею розповідав присутнім про велику, щирю любов і дружбу Василя Стефаника та Івана Франка. У музеї збереглася повість «Перехресні стежки» з авторським написом для В.Стефаника: «Дорогому другу і товаришеві – щирій Іван Франко».

Про палку любов і повагу до Каменяра свідчать його слова: «Франко наш найкращий провісник, наш учитель, ясне сонце на українському небі... Франко наш. Ми з ним», - і це неодноразово підкреслював відвідувачам директор музею Кирило Стефаник.

Зупиняючи відвідувачів біля картини «Новина» художника Й.Куриласа, Кирило Васильович вів розмову про великий трагізм і біль за вимучений народ.

«У селі сталася новина, що Гриць Летючий утопив свою

100-річчя від дня народження Кирила Стефаника

дитину. Він хотів утопити і старшу, але випросилася...». Тремтячий тон Кирила Васильовича підкреслював весь драматизм історії, щире співчуття до доведеного до відчаю героя.

А далі директор музею розповідав про збірки письменника «Синя книжечка», «Камінний хрест», «Дорога», «Палій», які виставлені для відвідувачів. Музей наповнився багатьма картинами лауреата Державної премії імені Т.Шевченка, народного художника України Василя Касіяна, а також художника-русівчанина Дмитра Лазаренка, лауреата премії імені Марка Черемшини.

Кирило Васильович завжди привертав увагу присутніх до робочого стола, на якому гурне народне лягло на папір тяжким смутком і пристрасною вірою в краще майбутнє; письмового приладдя, зібраних речей особистого вжитку - паспорта та медальйона на відзначення 100-річчя «Енеїди» І.Котляревського з написом «Добродію Василю Стефаніку»; збірки творів рідною мовою і в перекладах російською, польською, французькою, італійською, грузинською, болгарською, єврейською мовами.

Екскурсанти звертали увагу і на фотографії, з яких дивляться рідні і дорогі нам обличчя М.Коцюбинського, Лесі Українки, Г.Хоткевича, Олени Пчілки, М.Старицького, В.Самійленка. В кімнатах музею все розташовано і збережено так, як і було за життя письменника. Чимало фотографій і матеріалів, які розповідають про епізоди похованню В.Стефаніка, про збори, присвячені його пам'яті, де серед гостей зі Львова і Києва - М.Рильський, І.Нехода, Ірина Вільде, Д.Павличко. Подовгу відвідувачі зупиняються біля експонатів, фотографій, що розповідають про відзначення 100-річчя від дня народження письменника і наступні ювілейні дати. Кирило Васильович як син письменника, як директор музею, як громадський діяч культури Покуття, неодноразово зустрічався з видатними людьми України. З ним тепло спілкувалися О.Гончар, П.Тронько, Ірина Вільде, Ф.Погребенник, П.Осадчук та багато інших.

Завжди був радий зустрічі з письменниками, вченими та митцями Прикарпаття.

Кирило Стефанік був частим гостем і виступав перед викладачами і студентами Прикарпатського національного університету імені В.Стефаніка, Львівського національного університету імені І.Франка, Чернівецького національного

університету імені Ю.Федьковича, а також відвідував з метою пошукової роботи наукову Національну бібліотеку імені В.Стефаніка і музей Івана Франка у Львові, де директором музею був його брат Семен Стефанік.

Він мав теплу і незабутню зустріч з видатними діячами культури і мистецтва України Іваном Миколайчуком, який народився у Кіцманському районі на Буковині. Перший раз Іван Миколайчук відвідав музей В.Стефаніка, коли навчався в початковій школі. Тоді пішки з однокласниками пройшов багато кілометрів, щоб побувати в музею, відчути дух новеліста. Багато в Кирило Васильовича було зустрічей з митцями кіностудії ім. О.Довженка, якитвін давав консулті під час зйомок у Русові кінофільму «Кам'яний хрест», що завоював серця людей у багатьох країнах; з митцями Київської кіностудії документально-хронікальних фільмів, які знімали стрічку

Кирило Васильович як син письменника, як директор музею, як громадський діяч культури Покуття, неодноразово зустрічався з видатними людьми України. З ним тепло спілкувалися О.Гончар, П.Тронько, Ірина Вільде, Ф.Погребенник, П.Осадчук та багато інших.

«Василь Стефанік» (про життя сім'ї письменника).

Як досвідченого і відомого працівника культури і, звичайно, як сина письменника, Кирило Васильовича запрошували поділитися багатим досвідом роботи музею. Він неодноразово був бажаним гостем у музеях Т.Шевченка в Києві та Каневі, І.Котляревського, П.Мирного, Короленка в Полтаві, музеї П.Чехова в Ялті.

Звичайно, найтісніші зв'язки Кирило Васильовича були з доброю приятелькою В.Стефаніка, дружиною М.Черемшини; директором музею М.Черемшини м. Снятин Наталією Семенюк, з якою вони часто згадували пам'ятні зустрічі з Л.Мартовичем та М.Черемшиною. Кирило Васильович говорив про них: «Як це треба сформувати думку, щоб в кількох словах написати такі твори». Завжди бажаними гостями музею В.Стефаніка були Михайло Панків, Ігор Деркач з обласного краєзнавчого музею, які надавали практичну допомогу в упорядкуванні експонатів музею. В музеї з часу відкриття його є «Книга побажань», яка налічує п'ять томів. Один з перших відгуків зробила 1841 року Ірина Вільде, яка написала: «Важко доbitись с. Русова, аби вклонитись тій землі, що зродила Великого поета,

українського селянина. Між горами та ярами лежить Русів, і звідси, з малого світу, вийшов у великий світ всенародної справи Василь Стефанік». Найглибшими талановитими знавцями творчості Василя Стефаніка були відомий український вчений Степан Крижанівський та лауреат Шевченківської премії, виходець з Покуття Федір Погребенник, які багато років життя присвятили дослідженню Стефаніківської спадщини. 1950 року, вперше відвідуючи музей В.Стефаніка, Ф.Погребенник, будучи студентом третього курсу університету, написав: «З глибокою пошаною схилию чоло перед пам'яттю великого сина галицької землі. Для Західної України В.Стефанік зробив стільки, що про нього можна сказати словами Т.Шевченка: Будеш, батьку, панувати, поки живуть люди, поки з неба сонце сяє - тебе не забудуть».

Наш шановний земляк, письменник, лауреат Національної премії імені Т.Шевченка Ярема Гоян випустив у світ чудову за своїм змістом книгу, присвячену 2000-літтю Різдва Христового, «Воскреснемо». Автор з глибоким знанням творчості В.Стефаніка змалював генія дум селянських. У «Книзі побажань» є сотні записів, які безпосередньо стосуються директора музею Кирило Васильовича. Ф.Погребенник написав: «Радий, що побував, поговорив з Кирилом Васильовичем Стефаніком. Шана і честь йому за те, що стоїть на своєму посту, вітає людей, дякуємо їм». К.Стефанік мав дар і до писання, про що можна судити з його списаних «Син про батька», які вражають багатством життєвих подробиць, стислою і влучною характеристикою: «Батько не вмів берегти своє здоров'я, і це привело до трагічного випадку - паралічу правої сторони тіла... Розум мав твердий, блискучий, це видно з написання перед смертю трьох новел «Гріх», «У нас все свято», «Червоний вексель». Протягом 35 років у музеї разом з Кирилом Васильовичем працювала науковим співробітником, а після його смерті 4 листопада 1987 року стала директором музею і донині працює - Марія Василівна Косменко. Кирило Васильович Стефанік щиро любив Україну, і прикро, що він не дожив до її незалежності, якої прагнув усе життя, бо був гідним її сином.

**Теофіл Виноградник,
член Національної Спілки
журналістів України,
літературознавець**

З усіх великих празників найрадіснішим є Великдень (Великий День) — Христове Воскресіння.

«Хай небеса достойно веселяться, хай радіє Земля, хай празнує увесь світ видимий і невидимий, бо Христос устав, радість вічна» (Тропар 1-ої пісні канона).

До цього празника народ приготувався Великим постом (сягав сорок днів). Його сумлінно дотримувалися. Навіть, починаючи постити, полоסקали рот, аби не лишилися нічого скоромного.

Упродовж посту в церкві кожна п'ятницю відправляли сорокоусти (поминання покійників). Найважливіший день Великоднього тижня — Четвер. Називали його Страсним, бо відбувалися страсті Христові. Ісус Назарянин проголосив себе царем іудейським, за що його й розп'яли на хресті.

Увечері в четвер відбуваються в церкві «страсті». Дванадцять раз дзвонять у дзвіниці і священник читає дванадцять Євангельських розповідей. На кожна розповідь переодягається в інший фелон. На останнє Євангеліє — у чорний.

Ще святять у церкві воду. Страсна вода мала велику силу. Нею кропили хату, аби не лізли злі духи, стайню — від відьми та всякої нечистої сили.

Мати казала: «Страсна вода дуже придатна до всього: як болить голова, як зливають віск, чи як хтось зурочит дитину».

Мала вода і в річці магічну силу у Страсний Четвер. Як задзвонять у церкві на перше Євангеліє, то хто мав бородавки чи струпи, йшли до річки її змивали водою, аби очиститись. Дехто

ліз у воду, аби цілий рік бути здоровим. І тому називали ще Четвер — Чистим.

Газди ще вдосвіта чистили в стодолах, стайнях, робили порядок на обійсті, в хаті та коморі. Навіть у саду, на городі згрібали листя, сухі гілки спалювали, аби всюди було чисто. Кажуть, що у Страсний Четвер вночі до церкви приходять померлі — і дорослі, і діти молитися. З ними приходять священник, він відправляє для них Богослуження. А на небі тієї ночі не буває зірниць. Велика П'ятниця — день Христової смерті. Розп'ятий на хресті Ісус не витримав мук і помер. Мати Божа вмлвала з розпуки та болу за своїм єдиним сином. Але знала, що він пішов на смерть за свою віру, за правду, з любові до людей. У церкві в цей день ставлять плащаницю. За походженням вона сягає смерті Ісуса Христа. Це те простирadlo, в яке завивали мертве тіло Христа й клали до гробу. У Велику П'ятницю дотримуються повного посту. До святої плащаниці приступають натще. Дорослі і діти вдень і вночі йдуть поцілувати плащаницю, поклонитися Ісусу: «Ти, що притерпів за нас страсті, Ісусе, Сине Божий, помилуй нас!» До церкви йшли в темному одязі, в жалобі. Ще жінки та дівчата розплітали на кінчиках коси. Дехто ночував у церкві з Великої П'ятниці на Суботу.

Колись, дуже давно, біля плащаниці стояла почесна варта із жовніврів.

П'ятницю вважають святковим днем. Ні прати, ні шити не можна. Вважалося за гріх різати січку чи рубати дрова, навіть скіпок не можна колоти. Вже після полудня дозволялося пекти «баби» і паску. Вона мала зверху із тіста квіти, коси або хрест.

Паску ставили посеред стола на почесному місці. Казали: яка паска, така й газдиня. Тож так уже в кожній хаті старалися, аби їх була найпишнішою і найкращою. Пекли також і маленькі пасочки для дітей, їх клали в кошик і несли святити.

Як приступали до випікання «бабів» і паски, одягали чисту сорочку, мили руки.

Та не зразу тісто «заїжджало» в піч. Найперше його набирали в пательні й воно деякий час було у теплому місці — «росло».

Приходить мені на гадку, як мати заставляла пильнувати, аби не «вибігло» тісто з пательні. Я сяду собі недалеко на печі й спостерігаю — як потріскують букові, смерекові поліна, за тісто забуваю. Мати окриком виводить мене із замріяного стану: «Йой, чо' не

кажеш, що паска збігла?» Тоді ставить на лопату, хрестить і любо, поважно засуває в піч. А двері бере на защіпку, аби хатні не швендяли сюди-туди, аби й ніхто чужий не заходив, бо може прихопити тісто й не буде «рости». Також не можна при відчинених дверях відсувати дошку в печі, бо як протягне — западеться паска. Тоді в хаті буде біда.

У Суботу великодну, дехто й швидше сідали розписувати писанки.

Переважно жінки і діти, хоч бувало й чоловіки. Перед тим мили яйця, приготували з рослин барвники. Для чорної фарби заварювали кору вільхи, кропиву. Або ж брали з печі сажу. Ще з чорної вільхи робили фіолетову. Синю — з квітів мальви. Оранжеву і червону з лушпинок цибулі.

Писанки робили самі. Починали розписувати на білому яйці і опускали в холодну фарбу. Як хотіли мати два кольори, то виймали з фарби, ще раз наносили віск, відтак опускали в іншу фарбу. Були писанки одноколірні, двоколірні і трьохколірні. Орнаменти різні — геометричні візерунки, квіти, лінії, крапочки.

Писанкарі перед писанням умивалися. Розпочинали роботу перехрестившись, зі словами: «Господи Боже, допоможи!»

Для мене було великим святом мудрувати над писанкою: вигадувати візерунки, змішувати фарби і тішитись готовим виробом. Ми, діти, бігали одні до одних, оглядаючи кожна писанку, хвалилися: «А моя найфайніша». Ще й зараз говорять: «Файна, як писанка». А на Великдень, лиш задзвонять дзвони, святочно одягнений народ натшесерце рушав до церкви. У руках — розмальовані кошики, накриті найліпшими вишитими рушниками, серветками. Кошик приготували ще звечора. Були в ньому гнетінка (сформований сир), масло, варені яйця у шкаралупі або очищені, посередині красувалася паска, а довкола неї ковбаса. На пасці — шинка, хрін, гурман(брусок)

солі. По краях кошика — писанки, одна краща іншої, а також крашанки. Діти йшли з маленькими кошечками. Усі святково поважно віталися: «Христос Воскрес!» — «Воістину Воскрес!» А церковний дзвін також нагадував про свято «Б-а-а-мм! Дз-з-е-ень! Ба-ам! Великдень! Великдень!» Великодне торжество починається обходом церкви з іконою Воскресіння, яка є символом Христа, що воскрес на третій день — в неділю рано і вийшов з гробу. По обході, перед зачиненими дверима церкви проходить Воскресна утрєня. Радісний спів звідомляє: Христос Воскрес! Священик хрестом відчиняє двері на знак, що Христова смерть відчинила нам двері до неба. Всі заходять до церкви. Чоловіки і діти вилізють дерев'яними сходами на хори. Звідси цікаво глядіти, що робиться всередині. Найперше в очі кидаються образи — святі в скорботі сумно дивляться на мене та на парафіян. Здається, що от-от заговорять. Відтак оглядаю людей. Чоловіки у вуяшах, чемерках (куртка з овечої вовни, бита в ступі), дехто в кожухах. Жінки — у вишитих. Кожен світиться радістю. Запалені свічки та церковний спів несуть доброту та спокій. Справжнє свято душі. Хор співає: Радість з неба ся являє, Паска красна днесь витає. Радуйся широ нині, Бог дав щастя всій родині, Бог дав радість нам з небес, Христос Воскрес!

Я й собі підспівую за хором. А над райськими дверима дванадцять апостолів не змигнуть ока з мене. Хотілось би зійти з хорів, та боюся, що старші сваритимуть.

Після служби Божої всі виходять з церкви. Виносять хрест, патралиці, хоругви, образи. Уже рядочком стояли різнобарвні кошики з пасками. Коло них — господині з господарями чи й усією сім'єю. Пам'ятаю, баба брала з-під кошика дрібку глини, аби до хати не лізли мурашки. Посвячену глину приносила додому. Казали, щоне можна пересувати й перекладати кошик з одного місяця на інше — буде перебігати корова.

Біля кошиків проходила процесія. Священик кропив свяченою водою паски, людей. Панували радість, піднесення. Голосно сміялися діти, посміхалися дорослі. Дівчата дарували хлопцям писанки. А хлопчики щосили калатали дерев'яними калаталами.

Наш колишній директор школи Степан Качала спішився до дзвіниці, аби задзвонити першим. Казали, що добре будуть роїтися бджоли і не втечуть з господарки. А при школі була пасіка.

Зі свяченими кошиками кожен

чимскоріше йшов додому. Вважалося, що як прийдеш з церкви раніше — довго житимеш чи найшвидше повеснуеш. Не пригадую, чи були ми першими, чи сусіди, як дід заходив до хати — вітався: «Христос воскрес!» «Воістину воскрес!» — відповідала родина.

Баба до хати заходила з примовкою: «Паска до хати, а всяке зло та мурашки з хати!»

Ще перед тим, як сідати до столу, дід ніс паски худобі до стайні, а саму стайню обсіпав навколо сіллю, аби не впхалася нечиста сила. Ще вірили, коли священик у церкві скаже: «Христос воскрес!», а замість відповіді йому чого-небудь побажати собі, то бажання це здійсниться. Вся родина сідала за святковий стіл,

застелений білим обрусом. Найперше говорили «Отче наш». Дід бажав усякого гаразду і починали великодню гостину з свяченого яйця. Розрізали його на стільки частин, скільки осіб у хаті. Годилося скуштувати всього, що було на столі. По гостині хрестилися й дякували Всевишньому.

Діти бігли на вулицю. Тут розглядали обнову, хвалилися ними та писанками. Хлопчики далі калатали дерев'яними калаталами. А парубки поспішали на церковне подвір'я до дзвіниці. Дзвін той святковий не вмовкав упродовж цілого дня. Дехто з нас, малих, поспішали до гойдалок, де роїлися не лише діти, а й хлопці з дівчатами. Великодні свята тривають три дні. Всі ці дні у церкві правлять святкову службу. Люди ходять одні до одних в гостину. На Великдень заборонялася будь-яка робота. Навіть хату не можна замітати чи в печі палити.

Ще як моя баба дівувала, то після полудня збиралися коло церкви на гаївки: Вже весна воскресла!

Що в'на нам принесла.

Ой принесла я вам

Паняночку красну.

Весняночку-паняночку,

Де ти зимувала?

У лісочку на пеньочку

На сорочку пряла.

Перший день після Великодня — Поливаний Понеділок. Хлопці поливають дівчат холодною водою — «очищують».

Ідуть парубки вагами і з декількома відрами чи давніше коновками. Один з них заходить до хати, де є дівчина й просить батьків:

«Най ваша Марисі вийде надвір».

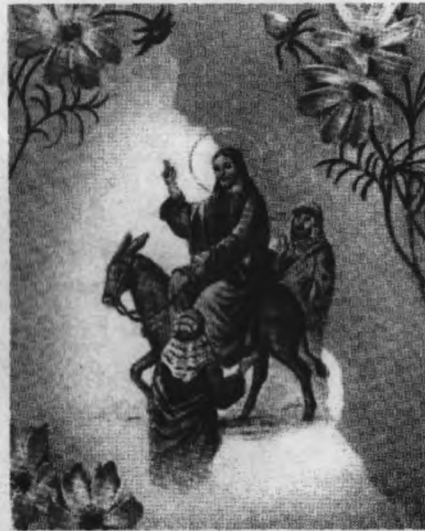
«О, звичайно, зараз вийде», — відповідали батьки. І до дочки:

«Ти чуєш, дівко? Парубки прийшли».

Батьки раділи, що їхню хату не обминають поливальники. Є надія на весілля. Значить, треба готувати посаг. Як виходила дівчина на двір — обливали її з ніг до голови. Або заводили в річку, як було тепло. Через село протікало дві річки, отож вода була під боком.

Та лиш починали люди сходитися до церкви, поливання припинялося. Про це сповіщав церковний дзвін.

По полудню виходила молодь у центр села. Дівчата spacerували, а хлопці групами підходили до дівчат.

Мали вже приготовлені лози-лащуки. Ними вдаряли дівчат. Ще й до того приговорювали: «Б'є тебе лашук, не я ті б'ю».

В останній день Великодня — Вівторок, люди відвідували померлих, згадували своїх предків. Майже на кожному гробі горіла свічка. Священик відправляв за упокій душі.

Тиждень по Великодні — Провідна неділя. Йшли до церкви по свячений артос (хліб, осячений на Великдень). Вірили, що має чудодійну силу — допомагає вирощувати добрий урожай, оберігає від злих очей, від напасті чи чогось поганого. Артос брали з собою, як виганяли перший раз на пашу худобу, аби щось не сталося зі скотиною. Також давали їсти курям, аби добре неслися.

Якою мовою ви виступали? Російською?

Почну з того, що одного зимового дня мій одногрупник Роман запропонував взяти участь у студентській міжнародній науковій конференції “XVI загальнопольський з’їзд студентів-істориків”, яка повинна була відбутись 16-20 квітня 2008 р. у Кракові. Я вагався, але вирішальним стало усвідомлення того, що “бути студентом – це не лише протирати штани в університеті”. Отже, зібралась група – 5 студентів Інституту історії

проректора нашого університету з клопотанням про сприяння у відкритті віз, підписаний польським консулом аби двері амбасаді відкрились для нас ширше, на жаль, допоміг не дуже. У всіх наших львівських перепетіях виявили щирю підтримку студентки ЛНУ.

15 квітня група у повному складі вирушила знову до Львова. Попередньо нам вказали час і дату отримання віз – 15 квітня о 15годині. Біля консульства під дощем стояло

повідомлення одній з організаторів конференції Вікторії про те, що ми вимушено запізнимось і очевидно прибудемо 17 квітня. Близько обіду наступного дня я ще раз звернувся до Вікторії і попросив, щоб вона, якщо це їй під силу, посприяла нам у видачі віз. Це виявилось найефективнішим: дівчина зуміла залучити Міністерство закордонних справ Польщі і особисто консула до розв’язання наших непростих проблем. Зрештою тільки

і політології Прикарпатського національного університету: Чорненький Роман, Репешко Артур, Стасюк Андрій, Гап’юк Іра та я. Польськаторонаприняла наші заявки.

Наступним кроком було вироблення закордонних паспортів та відкриття віз. І тут доречно буде висловити нашу щирю вдячність викладачеві кафедри слов’янських мов панові Артуру Томчаку, який діяльно нам допоміг з оформленням документів. Уже 7 квітня ми подали їх для підготовки віз, сумлінно вистоявши 4 години у марудній черзі біля львівського консульства Польщі. Це було великим приниженням. І хто знає, чи у нас щось вийшло б, якби не посприяли добрі люди. Лист від імені

кількасот бажаючих потрапити до Погополитої, переважно майбутні заробітчани. Дочекавшись своєї черги, ми потрапили до приміщення близько 17 години і з подивом дізнались, що візи ще не готові. Не було їх і о 19:00. Працівники консульства не були особливо вигадливими при з’ясуванні такої затримки: “світла нема” або “система не працює”. Група змушена була вирушити до вокзалу і здати квитки на Краків. До Івано-Франківська повертатись було вже нічим, номери у готелі автовокзалу видались нам задорогими. У цій ситуації я згадав про ще одну чудову людину – львівську студентку Христину. Саме вона порадила зупинитись у готелі “Сихів”, і це виявилось найоптимальнішим варіантом у нашій ситуації.

Увечері я надіслав

під вечір група отримала візи, чесно вистоявши ще одну чергу під холодним дощем, і змогла потрапити о 22 годині у свій автобус “Львів-Краків”. Не полишало неприємне відчуття, ніби до Європи ми виривались з України, як із резервації.

17 квітня на Краківському автовокзалі нас зустріла добросердна Вікторія і провела до готелю. Нам вручили матеріали конференції, де були надруковані й наші виступи, програму, туристичні рекламні проекти і хустинку-сувенір “Євро-2012”. На 9:00 ранку був запланований мій виступ у Ягеллонському університеті. Надзвичайно сподобалась організація конференції: голоуючі – студенти, засідання відбуваються в секціях, де 5-8 учасників з частими

перервами. Милою турботою про всіх присутніх були столики в куточку з водою, соками, печивом, чіпсами.

Ми виступали, наші виступи перекладали, задавали питання. Одне з найнесподіваніших: "Якою мовою Ви виступали? Російською?".

Нашою групою опікувались двоє студенток-перекладачок з Інституту філології – Яніна і Агнешка, які чудово організували наше дозвілля і проводили незабутні екскурсії містом. Того ж дня виступили ще Іра, Артур і Роман. Наступного – Андрій. Увечері другого дня ми потрапили на дискотеку, організовану для учасників конференції. Було багато народної музики, хліба з шкварками. А пиво, як на мене, у Польщі краще, хоч і дорожче.

Перші два дні ми мали змогу гуляти містом, милуватись ринковою площею. Вона і прилегли вулиці викладені каменем, у центрі – жовтим, далі – чорним. Заходили до Маріяцького костюлу – одного з найвеличніших, найбільших і найкрасивіших готичних споруд Польщі (висота однієї з веж – 80 метрів). З правого боку від нього – своєрідний пам'ятник: кат, під ногою якого голова страченого. У середньовіччі на цьому місці відтинали голови засудженим. З правої задньої частини костюлу – так у стіні, до якого приковували зрадливих дружин. Поряд з костюлом – пам'ятник Адамові Міцкевичу, місце скупчення молоді і голубів. Ми піднімались також на Ратушу, відвідали студентський костюл св. Анни і костюл Кармелітів, костюл Петра і Павла, костюл Андрія. Довкола міської фортеці розміщено красивий і доглянутий парк з чарівними квітами. Тут же є пам'ятник Кревській унії – постаті Ядвіги і Ягайла.

На третій день для нас провели екскурсію до Вавельського замку – резиденції польських королів. Спершу ми пішли до Барбакану. Це кругла вежа, яка забезпечувала оборону в'їзду і через неї крізь Флоріанську браму потрапляли до міста. Перед Барбаканом – пам'ятник Грюнвальдській битві (я там розгледів Ягайла, Вітовта, герби Німеччини, Литви, Польщі, Галичини, Волині, Білорусі). На вершині Вавельського пагорба – великий замок над самою Віслою. У стіні замку викарбувано імена тих, хто давав камінь на його побудову. Тут можна побачити величезну колекцію зброї, оглянути тронну залу і палати королів. У тронній залі вражає декор стелі – там вирізьблені голови польських королів. Позаду замку, перед Віслою – один із символів Кракова – дракон, який нібито жив у печері під замком, захищаючи його. Раз у кілька хвилин він видихає

полум'я. У Вавельській катедрі коронували польських королів. Там є саркофаги В. Локетка, св. Станіслава, К. Великого, Ядвіги, Ягайла, А. Міцкевича.

Цікаво, що поляки непогано заробляють на своїх пам'ятках – вхід майже всюди платний – у середньому 10 злотих, але для учасників конференції він був пільговий. Пам'ятки доглянуті, відреставровані, навіть захищені від голубів.

Також для учасників наукової конференції налагодили безплатне харчування в одній зі студентських їдалень. Здивувало те, що хліба там вживають набагато менше, ніж у нас, а страви досить гострі – навіть український борщ. Зате у центрі міста продають великі бублики і смачнющі булочки з сиром, дуже смачне морозиво. Загалом ціни у Польщі досить високі, приблизно в 2 рази все дорожче. Багато книжок, які досить дорогі. Я теж придбав одну – "Замки і фортеці України". Були ми також у "Краківській галереї" – величезному магазині з пальмами і фонтанами, який розміщений біля вокзалу.

Поляки скромні, там є хороші дороги, але немає стільки дорогих машин, як у нас. Міський транспорт – трамваї та автобуси. Вся частина колишнього краківського міста-фортеці пішохідна. Для туристів є карети і електричні автомобільчики.

Захоплює висока самосвідомість європейців, їх віра у чесність співгромадян. Наприклад, у костелах свічки не продають, а кожен бере за потребою, плату ж за них бажаючи кидають у спеціальну скриньку. У сувенірних крамничках товари стоять вільно. Складається враження, що найбільш некультурними є туристи (особливо англіїці у пабах).

Нас зачарував Краків, дух цього середньовічного старовинного міста, його чистота, ошатність, люди, ставлення до нас. Вразив рівень організації конференції. Мріється ще якось туди потрапити. Від імені прикарпатських учасників студентської конференції хочеться висловити щире вдячність за почуте й побачене.

Сергій Мельник,
студент IV курсу
Інституту історії і політології

Учитель - людина, яка може робити важкі речі легкими.

Ральф Волдо Емерсон

Чи замислювались ви коли-небудь над тим, як це – бути викладачем? У кожної людини при слові «викладач» обов'язково виникає свій власний образ. У когось він впливає зі спогадів дитинства, а хтось згадує вчителя свого сина чи доньки. Але передусім у різні часи в усіх країнах — це людина, яка впевнено знає, що, як і коли потрібно робити.

Більшість з нас думає: „Бути викладачем – це ж так просто!“ Але це не так. Студенти майже ніколи під час навчального процесу не ставлять себе на місце людини, яка дає нам знання, відкриває щось нове, а даремно. Бо в майбутньому немало з нас будуть займатися викладацькою роботою. Я спробувала „відчути на собі“ (в хорошому сенсі) всі приємні і не дуже моменти викладацького ремесла, коли проходила педагогічну практику в одному з Інститутів нашого університету у студентів 2 курсу. Вражень залишилось надзвичайно багато! Одрозд скажу – все виявилось значно складнішим, ніж я спочатку собі уявляла. Найперше, що довелося подолати – хвилювання. Ніколи в житті не могла подумати, що так буду переживати через те, як себе представити студентам, постійно контролювати увагу аудиторії, робити зауваження. Здається, це зовсім не складно, проте думаю, кожен викладач на початку своєї кар'єри переживав схожі почуття. Викладацька робота вимагає чимало знань, вмінь та навичок: педагогічних, психологічних, моральних. Спочатку майже весь час займає підготовка до лекційних і семінарських занять. Бібліотека і ще раз бібліотека! А найбільше, що відчуваєш, то це почуття покладеної на тебе відповідальності за майбутні знання студентів. Проте, як сказав свого часу Конфуцій, "хто осягає нове, плекаючи старе, той може бути вчителем." Тому, наслідуючи великого мислителя, намагалась осягнути увесь масштаб викладання. І найприємнішим його результатом стали отримані позитивні результати кропіткої роботи на семінарах, старання студентів, а також неоціненний досвід, який, думаю, потрібен не тільки мені, але й кожному студенту зокрема.

Тетяна Уварова,
студентка IV курсу
Інституту історії і політології

Свято Матері

Всі, хто жив, навчався і працював за часів радянської влади, відзначали День жінки – 8 Березня. Значення цього свята широке – від святкування дівчаток із дитячого садочка аж до вшанування жінок пенсійного віку. Попри це, в нашого народу є інше свято, яке виокремлює світлий образ жінки-матері.

Ось як писала про День Матері редактор газети “Жіноча Доля”(1925-1939) Олена Кисилевська.

Свято матери? Як то, пощо, чому? — питають не одні з нас. І не дивниця!

Ми ж так привикли брати від матери все, не даючи взаміну нічого, що й зрозуміти „День Матері” не в силі. Вона за те все, що робить для нас, ніколи нічого не жадає. Від першого дня коли починається життя наше, беремо її здоровля, силу, молодість, красу..

„Мамо, дай їсти!” — кличе дитя, іноді коли ще й говорити не вмів, а лише плачем виявляв свої бажання, — і мати, забуваючи за свій голод і спрагу, все віддає дитині.

„Мамо, дай одягнутися!” — і вона скидав з себе останню свитину, щоб лиш було в що облекти своє дитя.

„Мамо, дай змогу вчитися, я світла, знання хочу!” — і мама відмовляв собі в усім, зрікається зі всіх прав до власного життя, працює понад силу, щоб лиш своїй дитині забезпечити ліпше майбутнє.

А коли дитина вже стане на власні ноги, як часто тоді кидається на адресу матери жорстоке слово: „Це не для тебе, мамо! Ти цього не розумієш!..” Як легко кидається свої рідні пороги, а з ними й ту, що з такою найвищою посвятою виправляла нас у широкий світ.

І лиш, коли дочка похилиться над колискою свого власного дитяти, згадав долю матери своєї й питає трівожно своє ангелятко: „А що ж би я робила, коли б колись ти мене теж забуло?”

І лиш коли син зазнає кривди від облудного друга, хитрої любки, — тоді й він згадав свою матір, згадає це найвірнійше, найтепліше матірне серце.

І лиш тоді почуємо, чим була для нас матір, коли станемо на порозі дому, з котрого в труні

винесено тлінні останки матери. Хоч би лишився батько і вся родина, хоч би хата рідна була палатою, ви неодмінно почувете одно: пуста вона, улетів дух, що оживляв у ній все... Порожня — бо нема в ній мами...

Але в додаток до всіх посвят і важких обов’язків матери нинішня доба вимагає від української матери ще одної найбільшої посвяти: виречення свого дитяти на річ вищої від неї Матері — на річ України.

До матери, до жінки кличе сьогодні батьківщина: „Влий в душу дитини своєї стільки горячої любови до України, щоби жар її стопив її кайдани!..”

Колишучи на колінах своє наймиліше дитя, вчи його, що ніколи не буде самотнім сироткою той, хто в добрим сином чи дочкою для свого народу.

Виправляючи в світ кохане дитя своє, скажи йому, українська мати: „Всі болі, завдані мені, прощу — тільки зради батьківщині нашій мені не вільно простити..”

Отже, зрозумійте:

Малу хвилину розради хочемо в той день дати нашій многостраждальній українській матері. І силу хочемо влити в душу її до того, щоб взнеслася вона на найвищий щабель, доступний жінці-матері; щоб передала вона своє велике героїчне серце своїй дитині і щоб навчила її найвищої посвяти: — над життя любити страждаючи в неволі нашу велику Матір-Україну і не вагатися перед найбільшою жертвою, якої вимагало б її визволення.

Матуся

Моя матуся, мов сонце у небі.
Її усмішка – проміння ясне.
Мов небо, блакитні очі у неї
І погляд привітний... Він гріє мене!

Мене приголубить, і біль весь минеться,
Пригорне до доброго серця свого.
І доля моя із гріхом розминеться,
Як мати у Бога попросить того.

Сльоза у матусі, як чистий кришталь,
Як перша роса на бутоні лілеї,
А хмари і зливи – то мами печаль,
То туга розлуки, як їду від неї!

Вона найрідніша у світі, одна.
Щоднини й щочоночі за неї молосся.
Матуся моя – то квітуха весна,
Здасться, для неї до зір дотягнуса.

Федорів Василина,
студентка I курсу
Інституту мистецтв

Мамі

Ви гідні того, бо Ви Жінка, Ви Мати,
Щоб день засвітити очима любові,
Щоб серцем всміхатися в кожному слові
І світ на руках колихати.

Ви гідні того, бо Ви Жінка, Ви Мати,
Дозвольте мені перед Вами стояти,
І слухати Ваше мовчання як щастя.
Дозвольте торкнутись руки, як Причастя,
І рідних долонь теплоту цілувати.

Ви гідні того, бо Ви Жінка, Ви Мати,
Дозвольте самому собі повторяти,

Що ви лиш єдина на світі у мене,
Дозвольте для Вас, дорога моя Нене,
У Бога щоденно здоров’я прохати.

Ви гідні того, бо Ви Жінка, Ви Мати.
Дозвольте Ваш погляд сумний переїняти,
Що вицвілів, мабуть, від втоми і часу,
Мені б своїх літ ще не випиту чашу
Словна Вам, матусю кохана, віддати.

Ви гідні того, бо Ви Жінка, Ви Мати.
Тому й не мовчу і не можу мовчати.
Пробачте за сльози, що плачу в цій хвили.

Лишень аби Ви були, Мамо, щасливі,
Готовий хоч зараз навколішки стати.
Ви гідні того, бо Ви Жінка, Ви Мати.

Любомир Кліщ

14 травня в селі Русові на Снятинщині відбулися урочистості з нагоди 137-ї річниці з дня народження письменника Василя Стефаника та вручення обласної премії його імені.

На передодні святкування в Снятині за ініціативою поета, голови районної «Просвіти» Мирослава Попадюка відбулися традиційні Стефаникові читання.

У святкуванні в с.Русові взяли участь заступник голови обласної державної адміністрації Василь Гладій, заступник голови обласної Ради Остап Дзета, директор обласного телебачення «Галичина» Ольга Бабій, начальник обласного управління культури і туризму Володимир Федорак, голова Снятинської районної державної адміністрації Роман Білик та інші.

На десяту ювілейну річницю від дня заснування обласної премії імені Василя Стефаника прибули чотири її лауреати : В.Добрянський, М.Кривень, О.Смоляк, ансамбль

«Росинка»; представники громадських організацій, жителі Русова, Стечеви, Снятина, Красно ставців та інших сіл.

Урочистості розпочалися покладанням квітів до пам'ятників Василю Стефанику, Тарасу Шевченку, переглядом експозиції про Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника та експозицій, присвячених життю і творчості великого новеліста у літературно-меморіальному музеї письменника.

На цвинтарі, де покоїться прах письменника і його родини, священник Василь Джус і церковний хор відслужили Службу Божу. Продовжувались урочистості на терені садиби Василя Стефаника, де він проживав з 1910 до 1936 року. З привітальним словом до учасників святкування звернувся лауреат премії В.Стефаника, голова обласного телебачення «Галичина» Ольга Бабій. Голова комісії з присудження обласної премії Василь Гладій назвав лауреата премії Василя Стефаника 2008 року – завідувача

науково-редакційного відділу обласного управління культури Лук'яна Дмитровича Вардзарука за книгу «Реабілітовані історією» та вручив відповідний знак. Частину коштів з фонду премії виділено на покращення роботи літературно-меморіального музею В.Стефаника в селі Русові. Лауреата премії привітали народний артист України М.Кривень, директор Космацької школи Ю.Семчук, поет П.Корж, заслужений артист України М.Попелюк, вокальний ансамбль «Росинка» та інші.

Теофіл Виноградник, літературознавець

Працівники редакції газети щиро вітають Теофіла Виноградника, відомого краєзнавця, юриста, літературознавця з присудженням йому обласної премії імені народної вчительки, української письменниці Марії Підгірянки, вручення якої відбулося на батьківщині письменниці у селі Білі Ослави на Надвірнянщині, та бажають йому нових творчих надбань.

Прикарпатський національний гостинно запрошує абітурієнтів до лав студентства

Доброю традицією стало відзначення у нашому університеті Дня відкритих дверей. Не пройшов він непомітно і 18 травня для тих, хто намагатиметься вступати у внз цього року.

У переповненій актовій залі гамірно і людно; панує жива, приємна атмосфера. Разом із майбутніми студентами їхні батьки. То тут, то там вчуваються окремі слова, сміх, здивування, батьківські повчання-настанови. З'ява біля мікрофону члена-кореспондента НАНУ, доктора фізико-математичних наук, професора, ректора Богдана Костянтиновича Остафійчука несподівано зупинила цей гамірний потік, живий моноліт різноголосся. Після кількахвилинної паузи Богдан Костянтинович радо привітав гостей, коротко і змістовно розповів про правила прийому, про інститути і факультети університету, познайомив присутніх із керівниками цих закладів, охарактеризувавши в дружній і доброзичливій атмосфері кожного із них. Така щира, невимушена, довірлива розмова спонукала присутніх до взаєморозуміння і зацікавлення, що виявилось у запитаннях абітурієнтів після ґрунтового виступу проректора з навчально-виховної роботи Володимира Михайловича Чобанюка, присвяченого особливостям вступу до університету, змінам до закону про вищу освіту та іншим актуальним положенням вступної кампанії у вищій школі.

Любомир Кліщ

Війна! Слово, яке для більшості із нас асоціюється з кров'ю, смертю, сльозами та болем. Знання про даний феномен ми черпаємо виключно з фільмів та книг. Чи варто про це жалкувати? Мабуть, що ні, адже ті, кому довелося спостерігати за ним не на екранах телевізорів, а з окопів під свист куль, твердять, що це справжнє пекло. Ось чому, у зв'язку з Днем перемоги, яка щороку відзначається традиційно 9 травня, ми вирішили поспілкуватися з людьми, для яких війна не просто абстрактне поняття, а частина власного життя.

Для розмови були запрошені ветерани Другої світової війни - М'якота Тарас Михайлович та Шаманов Михайло Олексійович.

Кореспондент : Добрий день! Розкажіть, будь ласка, про найважливіші біографічні моменти свого життя.

Тарас Михайлович: Я народився в Кременчуці, це Полтавська область. У 16 років був змушений піти на війну. 1946 року навчався в учительському інституті, 1948 – пішов працювати, 1951 – вступив на заочну форму навчання Педінституту, який закінчив 1956 року. Наступними шаблями у моїй професійній драбині стала робота в радянсько-партійній школі, а тоді – у звичайній. Я працював спочатку вчителем, тоді завучем, і, нарешті, – директором. Саме з цієї посади вирушив на заслужений відпочинок.

Михайло Олексійович: Щодо мене, то я народився в Ставропольському краї. Отримав освіту в Архангельській середній школі (дев'ятирічну). Почалася війна... Після її завершення я з родиною приїхав у Станіслав.

Як сьогодні пам'ятаю – це було 1 вересня. Вже третього – став до роботи в інженерному відділі в штабі 38 армії. До речі, досить важко було. Адже цей підрозділ займався розмінюванням прилеглих територій. Кожний день розпочинався із запитання: невже кінець? Потім робота в обласному управлінні сільського господарства.

Незважаючи на тодішні труднощі, я усвідомлював, що без освіти мені буде важко. Ось чому було прийняте рішення продовжувати навчання. Спочатку вечірня школа, по її завершенню – учительський інститут. Правда, там я провчився не більше місяця.

Кореспондент : Важко було?

Михайло Олексійович: Звісно, що важко, але не це було причиною, яка змусила мене покинути навчання. Розумієте, тяжко захворіла мати. Я фізично не встигав. Проте

наступного року я знову спробував свої сили в Педагогічному інституті, де здобув освіту за спеціальністю «математика». Наступними кроками на моїй професійній ниві стали викладацька діяльність у цьому ж закладі та робота в профкомі.

Кореспондент : Ви були головою профкому, так?

Михайло Олексійович: Так. До речі, це був цікавий та незабутній досвід. Знаєте, профком тоді і тепер – це два зовсім протилежні поняття. Змінились часи, змінились завдання! Після війни, коли навкруги панувала бідність, ми були змушені всі сили спрямовувати на сферу допомоги. Десятки заяв, безліч прохань, а ти один. Було важко, але тепер, озираючись назад, я розумію – це було того варте.

Кореспондент: Тарасе Михайловичу, скажіть, будь ласка, чому після виходу на заслужений відпочинок Ви вирішили й далі працювати?

Тарас Михайлович: Розумієте, вже більше двадцяти років мешкаю сам. Дружина і син померли. Комфортніше себе почуваю в колективі, де є можливість спілкуватися з людьми. Не пам'ятаю хто саме із великих людей сказав слова, що спілкування – найцінніший скарб. Але, повірте, це так,

адже, якщо забрати його в людини, на кого вона тоді перетвориться? Довго не розмірковуючи, я пішов на спеціальні курси операторів і вже ось 8 років як працюю в Юридичному інституті.

Кореспондент: Хотілося б почути кілька слів про війну.

Тарас Михайлович: Війну зустрів, будучи шістнадцятирічним хлопцем. На той час я вже був напівсиротою, адже батька репресували. Було досить важко, а тут ще й війна. Весною 1942 року я влаштувався на вагонобудівельний завод, де було кілька цехів з ремонту трофейної зброї. Ця робота врятувала мене від депортації.

З часом до мене почали звертатися люди з підпілля за різними деталями, які я під страхом смерті їм постачав. Мабуть, саме це і стало для менеджера переходу у підпільний рух.

Кореспондент : Пам'ятаєте свій перший бій?

Тарас Михайлович: Звісно! Було завдання взяти військовостратегічний об'єкт Знамянка. Мене та ще десятки молодих хлопців відібрали в передовий загін. Коли почався наступ, нам віддали наказ: «Шансові лопатки і зброю здобудите в бою». Це просто диво, що я залишився живий.

Михайло Олексійович: Я теж війну зустрів у досить молодому віці. Потрапивши на фронт, опинився в артилерійських військах. Перший бій – важке поранення осколком. Тоді кілька місяців у лікарні.

Кореспондент : Можливо, пригадаєте якісь цікаві епізоди з тих часів?

Тарас Михайлович: Цікаві? Знаєте, кожен день проведений там – незабутній. Хоча, звісно, можна згадати і кілька досить смішних історій.

Був випадок, коли ми кілька тижнів харчувалися пшоною кашею. Уявляєте, ранком, в обід, вечером – одне і те ж. І ось, одного разу, шукаючи щось, я натрапив на сухар. У той момент я відчув себе дитиною, якій дали цукерку. Радості не було меж.

Кореспондент : Дякую за приємну розмову. Бажаю від щирого серця міцного здоров'я і багато літ щасливого життя.

Наш кор.

Напередодні дня Перемоги ректорат і профком університету за святковим столом привітали дорогих ветеранів.

Студентська республіка: тут починається завтрашній день

Проект "Студентська республіка" являє собою найбільший у країні студентський мульти-фестиваль. Він проходить у кілька етапів: відбір кращих студентів з кожного вніз України; регіональний етап, під час якого вибирають студентських мерів і депутатів студентських магістратів кожного регіону України; вибори Студентського президента й депутатів

як теоретичне обґрунтування організаційно-діяльнісних ігор, так і ряд емпіричних спостережень, на яких необхідно зупинитися докладніше. Національна гра на фінальній Студреспубліці в Криму проходить, починаючи з 2004 року. Кожна з ігор по-своєму самобутня й орієнтована на певну тематику. Так, 2006 року піднімалося питання про загальнолюдські цінності, 2007 року

на твердій опозиції до тієї ж влади. Після того, як позиції поділені, починається активна фаза гри - передвиборна компанія, і отут з'ясовується, що партія, яка заручилася підтримкою влади - пасивна, опозиціонери не ефективні, сильний лідер не може знайти додаткову підтримку, тоді як «Партія ініціативної молоді», що веде потужну кампанію, з масовими акціями й виспівуванням партійного гімну здобуває нових і нових прихильників. Все б нічого, якби не вибори, на яких перемагає та ж «ПМ», але перемагає за рахунок зрадництва одного із провластних депутатів, партія якого набрала меншість у парламенті. Аналогія з українською реальністю очевидна: і безуспішна «Україна без Кучми» і пасивність провластних сил, і перемога на виборах найяскравішої партії, і демарш Мороза й Зінченка, маса інших дріб'язків. Можна перелічити ще не один десяток фактів, які тією чи іншою мірою мали місце на Студреспубліці, а сьогодні присутні в реальному суспільстві, але основні тут уже відзначені. Єдиний логічний висновок

Студентського парламенту України. "Студентська республіка" моделює життя в особливій студентській країні, де є власні кордони, закони, громадянство, державні символи, армія, міліція, партії, ЦВК і всі інші атрибути. Навіть гроші свої є. Крім моделювання життя в студентській країні й відповідних соціально-економічних процесів, на Студреспубліку з'їжджаються учасники паралельних подій мульти-фестивалю: квестери, гравці в "Мафію" і "Дебати", учасники конкурсу краси "Перша леді", ді-джеї й інші яскраві й активні молоді люди. "Студентська республіка", будучи, насамперед, моделлю українського суспільства, цілком відображає процеси, що відбуваються в ньому. Тому свідцтвом може служити

- про суть поняття «громадянин», а 2004 року, про передачу владних повноважень. І кожна гра відображала існуючу українську реальність. Так, 2004 року гра почалася з революції! Гасла «Геть!» і «Ганьба!», що сформувалися під дією минаючої в той час акції «Україна без Кучми» звучали голосно, але як і в Україні, були ігноровані прагматично настроєним населенням, загнавши революціонерів у глибоку опозицію. А замість цього, «граючі політики» спішно шукають точки дотику один з одним, а також налагоджують контакти з реальною владою. У результаті, сформовано 4 політичні сили, одна з яких заснова на сильному лідері, друга - на потужній передвиборній кампанії, третя - на особистих домовленостях і взаємодії із владою, а четверта -

полягає в точному прогнозуванні й моделюванні ситуації в Україні, за допомогою Студреспубліки. І справа полягає, насамперед, у тому, що молодь, яка бере участь у грі, повною мірою відтворює політичну ситуацію в країні, а з досвіду минулих ігор, ще й грає її точно так само, як це роблять у реальній країні реальні політики. Тому Студреспубліка стає найціннішим аналітичним інструментом для проведення експертної оцінки існуючої політичної ситуації, а так само варіантів її розвитку. Тож, не стійте осторонь, беріть участь в регіональних етапах мультифестивалю "Студентська республіка" у вашому місті.

Павло Вікнянський

Інформаційне забезпечення є важливою ланкою навчального процесу **внз.** **Бібліотека традиційно відіграє цю роль.** **Довідково-бібліографічним відділом 2007 року видано ряд біобібліографічних та науково-допоміжних покажчиків, а саме:**

Михайло Фіголь: до 80-річчя від дня народження: біобібліогр. покажчик / уклад. О.Фіголь, Ю.Угорчак, І.Шимків, автор передм. В.Лукаць, наук.ред. О.Гуцуляк, відп.ред. М.Бігусяк. – Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ Прикарпат. ун-ту, 2007. – 66с.: іл. – (Вчені Прикарпатського університету);

Богдан Костянтинович Остафійчук: до 60-річчя від дня народження: біобібліогр. покажчик / уклад. О.Б.Гуцуляк, І.Ю.Шимків, відп. ред. М.В.Бігусяк. – Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ Прикарпат. ун-ту, 2008. – 39с. – (Вчені Прикарпатського університету);

Бібліографічний покажчик праць викладачів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (1992-2006): в 3 т / уклад. І.Шимків, ред. І.Миронюк, передм. Б.Остафійчука. – Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ Прикарпат. ун-ту, 2007. – Т.1. – 559с.;

Історія Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника на сторінках друкованих видань: бібліограф. покажчик / уклад. Є.Ф.Ражик. – Івано-Франківськ, 2007. – 556 с.;

Етнополітика в Україні: історія та сучасний стан : бібліограф. покажчик / уклад. М.В.Блинчук, відп. за вип. Є.Ф.Ражик. – Івано-Франківськ, 2007. – 183 поз.;

Світ Карпат: розвиток туризму на Прикарпатті: бібліограф. покажчик / уклад. О.М.Коропечька, О.І.Попадинець, відп. завип. Є.Ф.Ражик. – Івано-Франківськ, 2007. – 146 поз.;

Україна і НАТО: бібліограф. покажчик / уклад. Є.Ф.Ражик. – Івано-Франківськ, 2007. – 126 поз.;

Фізична культура та спорт: бібліограф. покажчик / уклад. О.Б.Каруцяк, відп. за вип. Є.Ф.Ражик. – Івано-Франківськ, 2007. – 542 поз.

Для оперативного забезпечення інформацією навчального та наукового процесів довідково-бібліографічний відділ розпочав щоквартальний випуск інформаційно-бібліографічних бюлетенів:

- Вища школа;
- Мистецтвознавство;
- Економіка. Економічні науки;
- Історія. Історичні науки;
- Українська мова,
де вміщена найновіша інформація зі збірників наукових праць, навчальних посібників для внз, серійних, періодичних видань, які надійшли у фонд Наукової бібліотеки.

Нові надходження літератури в наукову бібліотеку університету за I квартал 2008 року.

Alexander L.G.

Longman advanced grammar.[Текст]: Reference and Practice/ / L. G. Alexander. – Longman, . – 304 p.

Evans Virginia

Upstream. Advanced C1. Teacher's Book [Текст]. / V. Evans, L. Edwards. – Express Publishing, 2007. – 184 p.

Evans Virginia

Round-up 5 [Текст]: English grammar book./V.Evans.–Longman,2007.–208p.

Авраменко О. М.

Українська література [Текст] : підручник для 7-го класу. / О. М. Авраменко. – К. : Грамота, 2007. – 296 с.

Адамчук І.

Боротьба за державно-територіальний статус Північної Буковини, Акерманського, Ізмаїльського і Хотинського повітів Бессарабії, острови Зміїного та Закарпатської України у 1917-1947 рр. / І. Адамчук. – К. : Атіка, 2007

Базилевич В.

Макроекономіка[Текст]: підручник. : Підручник / В. Базилевич, К. Базилевич, Л. Баластрик ; За ред. доктора економічних наук, проф. В.Д.Базилевича. – К. : Знання, 2007. – 703 с. – (Класичний університетський підручник).–Затверджено МОН України

Барабаш Ю. Я.

Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко. /Передмова В.Панченка. / Ю. Я. Барабаш. – К. : ВД “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 744 с.

Басай Н. П.

Німецька мова[Текст]: підруч. для 7 кл.загальноосвіт. навч.закл. (2-га інозем.мова, 3-й рік навчання). / Н. П. Басай. – К. : Освіта, 2007. – 208 с.

Бевз Г. П.

Алгебра[Текст]: підручникдля 7 кл. загальноосвіт.навч.закл. / Г. П. Бевз, В. Г. Бевз. – К. : Зодіак-ЕКО, 2007

Бевз Г. П.

Геометрія[Текст]: підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів. / Г. П. Бевз, В. Г. Бевз, Н. Г. Владімірова. – К. : Вежа, 2007

Богданович М. В.

Математика[Текст]: підруч. для 1кл. -3-те вид., доповн. і доопр. / М. В. Богданович. – К. : Освіта, 2007. – 144 с.

Божинова Ф.Я.

Фізика. 7 клас[Текст]: підручник./Ф. Я. Божинова. –Харків : Ранок, 2007. – 192 с.

Бойко В. М.

Географія материків і океанів[Текст]: підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів. / В. М. Бойко, С. В. Міхелі. – К. : Зодіак-ЕКО, 2007. – 288 с.

Бойченко Т. Є.

Основи здоров'я[Текст]: підручник для 1 кл. загальноосвіт.навч.закл.-2-ге вид., доопрацьоване./Т.Є.Бойченко, О. Я. Савченко. – К. : Генеза, 2007. – 96 с.

Бондар В. І.

Історія олігофренопедагогіки[Текст]: підручник. / В. І. Бондар, В. В. Золотоверх. – К. : Знання, 2007. – 375 с.

Буринська Н. М.

Хімія, 7 кл.[Текст]: підручник для загальноосвіт. навч. закл. / Н. М. Буринська. – К. : Ірпінь, Перун, 2007. – 112 с.

Вашуленко М. С.

Буквар [Текст]: підруч. для 1 кл.-7-ме вид. / М. С. Вашуленко, Н. Ф. Скрипченко. – К. : Освіта, 2007. – 143 с.

Венгер Е.Ф.

Фотостимулированые процессы в халькогенидных полупроводниках и их практическое применение. / Е. Ф. Венгер. – 2007

Веремійчик І. М.

Трудове навчання [Текст]: підручн. для 1 кл. / І. М. Веремійчик. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 112 с.

Воронцова Т. В.

Основи здоров'я [Текст]: підручник для 7-го класу загальноосвітніх навч. закл. / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко. –К. : Алатон, 2007. – 208с.

Генденштейн Л. Е.

Фізика, 7 кл. [Текст]: підручник для середніх загальноосвітніх шкіл. / Л. Е. Генденштейн. – Харків : Гімназія, 2007. – 208 с.

Гергель А.

Français. [Текст]: підручн. для 7-го кл. (6-й рік навч.) загальноосвіт. навч. закл. / А. Гергель, Н. Алауї. – К.; Ірпінь : ВТФ“Перун”, 2007. – 176 с.

Горошко Н. А.

Зображувальна діяльність у дошкільних навчальних закладах (малювання, ліплення, аплікація) [Текст]. / Н. А. Горошко. – Харків : “Ранок”, 2007. – 224 с.

Грисенко М. В.

Математика для економістів: Методи й моделі, приклади й задачі [Текст]: навч. посіб. / М. В. Грисенко. – К. : Либідь, 2007. – 720 с.

Гуменюк Б. І.

Дипломатична служба: правове регулювання [Текст]: навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. – К. : Либідь, 2007. – 224 с.

Дзюба І.

З криниці літ [Текст]: у 3 т. Т.3 / І. Дзюба. – К. : ВД “Києво-Могилянська академія”, 2007

Дорофєєва Н. І.

Зарубіжна література [Текст]: підручник для 7 кл. середніх загальноосвітніх закладів. / Н. І. Дорофєєва, С. П. Касьянова. – К. : Вежа, 2007. – 304 с.

Жеребкін В. Є.

Логіка: Підручник. - 9-те вид., стер. / В. Є. Жеребкін. – К. : Знання, КОО, 2008. – 255 с.

Ільченко В. Р.

Фізика [Текст]: підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / В. Р. Ільченко, С. Г. Куликовський, О. Г. Ільченко. – Полтава : Довкілля -К, 2007. – 160 с.

Ільченко В. Р.

Біологія [Текст]: підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / В. Р. Ільченко, Л. М. Рибалко, Т. О. Півень. – Полтава : Довкілля -К, 2007. – 240 с.

Карп'юк О. Д.

Англійська мова [Текст]: підручник для 7-го класу загальноосвітніх навч. закл. / О. Д. Карп'юк. – Тернопіль : Астон, 2007. – 208 с.

Кіндер Г.

Всесвітня історія: dtv-Atlas: Пер. з нім. Наук. ред. пер.: А.Г.Слюсаренко, О.Ф.Іванов. / Г. Кіндер, В. Хільгеман. – К. : Знання-Прес, 2007. – 664 с.

Кобернік С. Г.

Географія материків і океанів [Текст]: підручник для 7 класу загальноосвіт. навч. закл. / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. – К. : Навчальна книга, 2007. – 272 с.

Крижанівський О. П.

Історія середніх віків [Текст]: підручник для 7 класу загальноосвіт. навч. закл. / О. П. Крижанівський, О. О. Хірна. – Львів : “Оріяна-Нова”, 2007. – 271 с.

Лашевська Г. А.

Хімія [Текст]: підручник для 7 класу. / Г. А. Лашевська. – К. : Генеза, 2007. – 200 с.

Ліхтер І. М.

Історія Середніх віків [Текст]: підручник для 7-го класу. / І. М. Ліхтей. – К. : Грамота, 2007. – 296 с.

Лущик І. В.

Фізичне виховання дошкільників. Фізкультурна й оздоровча робота [Текст]. / І. В. Лущик. – Харків : Ранок, 2007. – 224 с.

Любарська Л. М.

Образотворче мистецтво [Текст]: підручник для 1 класу. / Л. М. Любарська. – К. : Наш час, 2007. – 120 с.

Макогон Ю. В.

Основи наукових досліджень в [Текст]: навч. посібник., -2-ге видання. / Ю. В. Макогон. – Донецьк : Альфа-прес, 2007. – 144 с.

Маслова А. Ю.

Введення в прагмалінгвістику. / А. Ю. Маслова. – 2007

Масляк П. О.

Країнознавство: Підручник. / П. О. Масляк. – К. : Знання, 2008. – 292 с. – (Вища освіта ХХІ століття.)

Мицкан А.

Історія західного малярства [Текст]: посібник для домашнього читання. / А. Мицкан. – Ів.-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2007. – 211с.

Мицкан А.

Одвічна Україна [Текст]: посібник для домашнього читання. / А. Мицкан. – Ів.-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2007. – 126 с.

Морська Л. І.

English, 7 [Текст]: підручник для 7-го класу. (3-й рік навч.) загальноосвіт. навч. закл. / Л. І. Морська, М. О. Кучма. – К.; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2007. – 240 с.

Мусієнко М. М.

Екологія. Охорона природи: Словник-довідник. / М. М. Мусієнко, В. В. Сербряков, О. В. Брайон. – К. : Знання, 2007. – 624 с.

Мусієнко М. М.

Біологія [Текст]: підручник для 7 класу. / М. М. Мусієнко, П. С. Славний, П. Г. Балан. – К. : Генеза, 2007. – 288 с.

Нечипорук Н. І.

Розвивальні ігри для дошкільників [Текст]. / Н. І. Нечипорук, О. П. Томей. – Харків : “Основа”, 2007. – 192 с.

Остафійчук Б. К.

Модифікація структурних і магнітних властивостей поверхневих шарів плівок залізо-ітрієвого гранату [Текст]: монографія. / Б. К. Остафійчук, В. М. Пилипів. – Ів.-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2007. – 477 с.

Павелків Р. В.

Дитяча психологія [Текст]: навч. посіб. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. – К. : Академвидав, 2008. – 432 с.

Палій А. А.

Диференціальна психологія [Текст]: Курс лекцій. / А. А. Палій. – Ів.-Франківськ : ВДВ ЦІТ Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2007. – 776 с.

Півнюк Н.

Зарубіжна література [Текст]: підручник для 7 класу загальноосвіт. навч. закл. / Н. Півнюк, О. Чепурко, Н. Гребницька. – К. : Освіта, 2007. – 288 с.

Подольак Н. Г.

Історія Середніх віків [Текст]: підручник для 7-го класу загальноосвіт. навч. закл. / Н. Г. Подольак. – К. : Генеза, 2007. – 236 с.

Поліщук Н. М.

Основи здоров'я [Текст]: підручник для 7 класу. / Н. М. Поліщук. – К. : Генеза, 2007. – 224 с.

Поліщук Я. О.

Література як геокультурний проект [Текст]: монографія. / Я. О. Поліщук. – К. : Академвидав, 2008. – 304 с.

Попель П. П.

Хімія [Текст]: підручник для 7 класу. / П. П. Попель, Л. С. Крикля. – К. : ВЦ “Академія”, 2007. – 136 с

Пуригіна О. Г.

Міжнародна міграція [Текст]: навч. посіб. / О. Г. Пуригіна, С. Е. Сардак. – К. : Академія, 2007. – 312 с.

Родригес А. М.

Історія стран Азії та Африки в новітнєє время: Учебник. / А. М. Родригес. – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008. – 512 с.

Рубель В. А.

Нова історія Азії та Африки. Постсередньовічний Схід (XVIII - друга половина XIX ст.) [Текст]: навч. посібник. / В. А. Рубель. – К. : Либідь, 2007. – 560 с.

Рубля Т. Є.

Образотворче мистецтво [Текст]: підручник для 7 класу. / Т. Є. Рубля, І. А. Рубля. – К.; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2007. – 208 с.

Свідерський Ю. Ю.

Історія України [Текст]: підручник для 7 класу. / Ю. Ю. Свідерський, Т. В. Ладиченко, Н. Ю. Романишин. – К. : Грамота, 2007. – 272 с.

Сельський В.

Основи четвертинної геології [Текст]: навчальний посібник. / В. Сельський. – Ів.-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2007. – 297 с.

Сидоренко М. М.

Viel Sprah! 7 [Текст]: підручник з нім. мови для 7 класу загальноосвіт. навч. закл. (третій рік навчання) / М. М. Сидоренко, О. А. Палій. – К. : Ін-т сучасного підручника, 2007. – 256 с.

Соболь В. І.

Біологія [Текст]: підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / В. І. Соболь. – К. : Грамота, 2007. – 296 с.

Сосса Р. І.

Історія картографування території України [Текст]: підручник / Р. І. Сосса. – К. : Либідь, 2007. – 336 с.

Тер-Минасова С. Г.

Словосочетание в научно-лингвистическом и дидактическом аспектах. / С. Г. Тер-Минасова. – 2007

Терещук Б. М.

Трудове навчання. Технічні види праці [Текст]: підручник для 7 класу. / Б. М. Терещук, В. І. Туташинський, В. К. Загорний. – К. : Генеза, 2007. – 240 с.

Поетичні рядки

Любомир Кліщ

Ми нині радієм, радіємо нині,
Бог свято послав дорогій Україні,
Над святами свято - дарунок небес,
В пасхальному диві незмінне
- Воскрес!

...

Христос смерть здолав
І піднявся до світла,
І кожного доля Йому дорога,
Щороку у веснах пахучих
розквітлених.
Мільйони Його причащає Ім'я.

Щороку у радості дзвони співають,
Мелодія святості вдалеч зліта,
І більшого щастя на світі немає,
Ніж серцем сягти Воскресіння
Христа.

Я сонця позичу, кохана, для Тебе
В бездонного синьо-блакитного неба,
Зеленої фарби барвисте суцвіття
У біло-рожевої ніжності квітня,

Високої пісні в Пасхального дива
Попрошу, щоб ти була завжди щаслива.
Як писанка красна, звабливо-привітна
У світлій задумі розквітлого квітня.

Для тебе

Я мрію бути тільки біля тебе.
Якби ж ти знав, як я тебе люблю!
Моя любов сягає вище неба.
Тобі віддам я ніжність всю свою.

Шукаю очі в поглядах прохожих,
Та все чомусь не можу знов знайти.
Нема в житті моєму днів погожих,
Й мені цікаво, як живеш там ти.

Я згадую твій погляд загадковий,
І губи, що тулились до щоки.
І все це - ніби сон казковий,
Лише любов продовжилась в роки.

"Чому тебе так щиро полюбила,
- Питаю знову в тишині.
- Чому для інших серце я закрила,
Чому тепер все байдуже мені?"

Дивлюсь на сльози ув очах подружки.
Так хочеться заплакати й мені,
Та я схилюсь тихо до подушки,
І не сміюся, і не плачу - ні.

Думками я уже спішу до тебе,
Де б ти не був, я скрізь тебе знайду.
Лиш подивлюсь тихенько і про себе
Скажу, що я тебе люблю.

Григорчук Марія,
Інститут філології
Гр.- УЗ4

Студентська республіка -

Український молодіжний проект, який реалізується по всій території України та проходить одночасно в усіх обласних центрах, АР Крим, містах Київ та Севастополь на День молоді України, що святкується в останню неділю червня.

Проект проводиться щорічно з 1998 року, вже четвертий рік поспіль є переможцем урядового конкурсу проектів серед молодіжних громадських організацій та включений до плану заходів Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту щодо святкування Дня молоді та Дня Конституції. Цього року проекту виповнюється десять років.

27 - 28 червня в Івано-Франківську пройде регіональний етап

“Студентська республіка 2008”

До участі запрошуються всі бажаючі. За додатковою інформацією звертайтеся за тел. 80634330232

Переможниця гри “Караоке на майдані”

25 травня 2008 року - Оксана Сливка, студентка II курсу театрального відділення Інституту мистецтв

Засновник видання - Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (ректор - член-кореспондент НАНУ, доктор фізико-математичних наук, професор **Богдан Остафійчук**)
Відповідальні за випуск:
Жанна Дутчак, Наталія Рушак, Любов Максимів

Газета зареєстрована обласним управлінням у справах преси та інформації Івано-Франківської облдержадміністрації, від 29.08.2005р.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу інформації № 555, серія ІФ

Редактор - к.ф.н. **Любомир Кліщ**
Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати текст. Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції